

Rio Baby!

Martijn van der Kooij

Veel dank aan mijn reisgenoten (in alfabetische volgorde):
Beto, Erik, Fernando, Linda, Lise, Max, Mirjam en Tunç

***I was overwhelmed by a rush
of joy and beauty. My emotions
were aroused, my nerves
braced, my heart warmed, my
mind stirred – and the more
I saw the more I wanted to see***

Stefan Zweig over zijn aankomst in Rio de Janeiro
(uit: *Brazil, land of the future*, gepubliceerd in 1941)

ISBN: 9789493506169

Auteur & fotograaf: Martijn van der Kooij

Meelezer: Linda van Tilburg

Eindredactie: Dirk van Harten

Ontwerp en opmaak: Rimke Bartels, KJK ontwerp

Uitgeverij: BigBusinessPublishers

© Martijn van de Kooij 2026

Niets uit dit boek mag zonder schriftelijke toestemming worden overgenomen. Alle rechten berusten bij de auteur. Dit belevenisboek bestaat uit waargebeurde verhalen. De auteur staat niet in voor het enthousiasme over reizen naar Brazilië dat kan ontstaan na lezing van dit boek.

Inhoud

Inleiding: Brazilië, land van de toekomst 9

Oma's belletje 17

La Trattoria 21

Sapje hier, sapje daar 24

Jesus Christo! 28

Pastei-obsessie 31

Bandietjes 33

Vidigal 36

Paquetá 40

De tuin van Allah 43

Broem broem 47

Strandleven 50

Fragariafobia Ilha Grande 54

Lunch in Leblon 58

Express yourself 61

Zona Sul 64

Fotokatern 67

Boem Boem! Tak Tak! 79

Carnaval in Rio! 82

Futibol 90

De deurman weet alles 94

Taxistas 97

Keizerrijk in de tropen Petrópolis 101

Geloof en bijgeloof Ilha Grande & São Salvador da Bahia 106

Japans wonder São Paulo 110

Holland in de tropen Recife & Holambra 113

Bardots Búzios 116

Handige indeling van Brazilië voor gringo's 120

Veiligheidstips bij een bezoek aan Brazilië 124

Meer reisboeken 126

Over de auteur 127

Inleiding

Brazilië, land van de toekomst

Zijn naam was Ednilson. We leerden hem tijdens een recente reis naar Brazilië kennen. Hij was een jaar of 28, *mulato* (van gemengde afkomst) en werkte als ober in Hotel Arpoador in Rio de Janeiro. Dat hotel staat op een iconische plek, want vanaf Arpoador, een verzameling rotsen in de zee die de stranden van Copacabana en Ipanema van elkaar scheiden, geven honderden mensen dagelijks een applaus aan de zon. Dit ritueel voltrekt zich als de gloeiende bol in de zee wegzakt. Hotel Arpoador is door zijn ligging een van de weinige plekken waar de zon in de zee verdwijnt (en niet achter de bergen, zoals in de rest van Rio).

Ook dit keer begroette Ednilson ons in het restaurant van het boetiekhotel met een lach van oor tot oor, alle witte, perfecte tanden zichtbaar. Het was geen gemaakte lach, niet functioneel. Het was vooral vriendelijk en gastvrij. Het was Ednilson ten voeten uit. Ook de korte gesprekjes die we met hem voerden als we iets bestelden of afrekenden, waren boeiend. Zo sprak hij goed Engels en hij vertelde dat hij Duits aan het leren was. Hij bleek geïnteresseerd in literatuur, las bijvoorbeeld Kafka in zijn vrije tijd. Er was ruimte voor, nee, Ednilson maakte die ruimte. Het was niet gespeeld. Voor mij is dat zo typisch Braziliaans. De mevrouw van de was- en strijkservice die naar je informeert, want je was hier vorig jaar toch ook. De portier van een appartementsgebouw die je begroet of je hem al jaren kent. Een verko-

per van drankjes op het strand van wie je niets koopt, maar die wel de tijd neemt om te vertellen dat hij uit Senegal komt, maar van Brazilië zijn thuisland heeft gemaakt. Een compleet andere cultuur dan bijvoorbeeld in de Verenigde Staten, waar wel 'Sir, how are you doing?' wordt gevraagd, maar het antwoord de meeste mensen helemaal niets interesseert. In Europa blijft zelfs de vraag vaak weg. Zelfs de schijn van interesse is er hier niet.

Wat is dat dan met dit land? Waarom heeft het zo veel aantrekkingskracht? Wat maakt het uniek in de wereld? Er zijn niet genoeg woorden om Brazilië te beschrijven. Toch doe ik een poging in dit boek. Ik heb ervoor gekozen om in korte verhalen dit immense land in zijn vele facetten te laten zien. Ik heb Brazilië de afgelopen 25 jaar intensief bereist. Ik zag de vakwerkhuisjes in het zuiden, waar de invloed van Duitsers en Oost-Europeanen groot is, het Hollandse stadje Holambra, bezocht een indianen-reservaat nabij Vitória, maakte kennis met de Afrikaanse gebruiken in Bahia en waande me in de wijk Liberdade in São Paulo even in Japan. Omdat ik helemaal weg ben van Rio de Janeiro, de onofficiële hoofdstad van Brazilië, focus ik mij in dit boek op deze gigantische badplaats. Maar natuurlijk maak ik ook uitstapjes naar andere delen van het immense land. Een volledig beeld krijgt de lezer niet, maar dat is ook vrijwel onmogelijk. Van het uiterste puntje in het tropische noorden tot het zuidelijkste puntje, waar de winters onaangenaam koud zijn, is het 4400 kilometer. Meer dan de afstand van Lissabon tot Moskou! En grote delen van het land, zoals het tropische moerasgebied Pantanal en het Amazone-woud, zijn niet eenvoudig te bezoeken en zo groot dat je er nooit een compleet beeld van krijgt.

Land van de toekomst

Tijdens het schrijven ontdekte ik dat de beroemde Oostenrijkse schrijver Stefan Zweig ook een boek over Brazilië heeft geschreven, waarin hij een speciaal hoofdstuk wijdt aan Rio. Het werk

stamt uit 1941, de tijd van de Tweede Oorlog. Zweig was Joods, vluchtte uit Oostenrijk voor de Nazi's en was zeer pessimistisch over de toekomst van Europa. Maar over Brazilië was hij optimistisch en het gaf hem een hoopvol beeld. Wellicht schreef hij zelfs iets te rooskleurig over het land, maar dat verwijt zou mij ook kunnen treffen. Liefde maakt blind, zullen we maar zeggen.

Zweig wandelt met de lezer door zijn geliefde Rio de Janeiro. Hij komt op nog steeds herkenbare plekken en ondertussen beschrijft hij de sfeer en de mensen. Als Joodse Europeaan is hij vooral te spreken over hoe mensen van verschillende afkomst met elkaar omgaan. Dat beeld is te romantisch, want in Brazilië is het de schijn die bedriegt. Waar mensen uit verschillende lagen van de bevolking ogenschijnlijk heel gemoedelijk met elkaar omgaan, zijn de klassenverschillen groot. En nog altijd is huidskleur helaas meestal een indicator voor hoe rijk iemand is. Ook signaleert Zweig dat er vrijwel geen (!) criminaliteit is in Rio. Dat is dan wel echt verandert, want aan criminelen is er in deze stad geen gebrek (hoewel het er wel veiliger is geworden de afgelopen decennia). Maar bovenal klinken in Zweigs verhalen bewondering en ook verbazing over Brazilië door. Twee zielen, één gedachte. Dat was wat ik dacht, toen ik het boek van deze 20ste-eeuwse schrijver las.

Toeschouwer van de vooruitgang

Ook dit boek is hoopvol en optimistisch, want ik ben toeschouwer van de vooruitgang in Brazilië. Natuurlijk verloopt *progresso* (vooruitgang, het woord staat ook in de Braziliaanse vlag) met horten en stoten. Na de dictatuur (1964-1985) begon een periode van ongekende bloei, die – zeker in cultureel opzicht – even stakte in de vier jaar dat de uiterst rechtse president Jair Bolsonaro (2019-2023) de scepter zwaaide. Maar per saldo is de ongeletterdheid gedaald en de middenklasse de afgelopen decennia gegroeid, hebben meer gezinnen altijd voldoende te eten en is de criminaliteit in metropolen als Rio de Janeiro en São Paulo

afgenomen. Het gaat kortom steeds beter met de 212 miljoen Brazilianen. Op plekken waar ik 25 jaar terug niet zou durven komen, maak ik nu gerust een ommetje!

Brazilië is dan ook een van de powerhouses van de BRICS, een groep landen die economisch samenwerkt en zo een tegenwicht probeert te vormen tegen de Verenigde Staten en zijn bondgenoten. Met name China, eveneens een van de BRICS-landen, drijft steeds meer handel (onder meer sojabonen) met Brazilië. In dit licht bezien komt het woord *ordem* (orde) in de Braziliaanse vlag steeds meer te staan voor een rol in de wereldorde. Dat is nieuw voor Brazilië, dat tot nu toe altijd een slappende reus was. Europese landen en de Verenigde Staten zien hun dominante positie in de wereld ondertussen beetje bij beetje verminderen.

Terug naar de straten van Brazilië en het vreemde fenomeen dat de achteruitgang van het Westen daar soms pijnlijk tot je doordringt. In Rio de Janeiro worden de straten in de chique Zona Sul bij het ochtendgloren met groene zeep geschrobd. Tot ze er in de ochtendzon blinkend bij liggen. Klaar voor een nieuwe dag. In de welvarende wijken van deze stad – en alle andere Braziliaanse steden – spelen de *porteiros* een cruciale rol (zie ook het hoofdstuk De Deurman weet alles, p. 94) bij de veiligheid en het schoonhouden van de straat. Elk gebouw van enige status heeft zo'n conciërge. Het afval van bewoners wordt elke dag door de *porteiros* opgehaald en vervolgens in containers op straat als huisvuil aangeboden. Dat levert schonere steden op. En niet alleen in de rijkste wijken! Ook in de favela's zijn mensen zich heel bewust van het gevaar van afval in een (sub)tropisch klimaat. De favela's die ik bezocht (Vidigal en Rocinha) waren niet zo schoon als de Zona Sul, maar lagen er veel schoner bij dan ik had kunnen vermoeden.

Dan mijn woonplaats, Amsterdam. Die ziet er anno 2025 gehavend uit. Overal los slingerend straatafval en ronduit vieze trottoirs. Dat ligt volgens de gemeente aan de personeelstekorten,

maar mismanagement lijkt mij ook een oorzaak. En natuurlijk is ook de mentaliteit van de mensen die in de hoofdstad wonen of die bezoeken een oorzaak. Menigeen interesseert het geen donder of de straten schoon zijn. Overigens is het in Brussel of Parijs niet beter gesteld.

Ander voorbeeld. De metro in São Paulo en Rio de Janeiro zijn het schoolvoorbeeld van netheid. Je zult er geen graffiti aantreffen, geen viezigheid, geen afval en zelfs bedelaars zijn schaars (want die worden er door oplettende politieteams uitgeplukt). Kom daar in Europese steden (ook Amsterdam) maar eens om. Ook heel fijn: als je slecht loopt, zorgen beveiligers ervoor dat de poortjes vanzelf openzwaaien. Je hoeft als gehandicapte of gepensioneerde bovendien niet te betalen voor de metro. Mijn Nederlandse vriend Fernando, die met een kruk loopt en maar moeizaam meters maakt, was dan ook vol lof over de metro in Rio. Je komt hem verderop in dit boek nog tegen.

Ook het niveau van de dienstverlening staat in Brazilië op een hoger plan dan in Europa. Voorbeelden heb ik te over. Restaurants sluiten pas als de laatste klant weg is en zelfs als je dan aankomt is er nog kans dat je gewoon kunt bestellen. Zo troffen we in Hotel Arpoador om middernacht eens een leeg restaurant aan. We kwamen net per minibus van het eiland Ilha Grande en hadden trek gekregen van onze reis. De ober zei dat de keuken helaas gesloten was, maar dat hij zou informeren wat er nog mogelijk was. Er was dus nog een *jeitinho* (een weggetje of 'geitenpaadje', een woord dat Brazilianen gebruiken als ze willen vragen of iets toch mogelijk is, ondanks dat het volgens de regels niet kan). Misschien kon de kok nog een sandwich bereiden, kregen we te horen. Even later verscheen hij met een glimlach op zijn gezicht: we mochten van het menu kiezen wat we wilden. In Nederland, waar de meeste keukens om half tien genadeloos sluiten, zal je dit niet snel meemaken. Maar ook in veel andere Europese landen niet, met Zuid-Europa als positieve uitzondering.

Een bekende Braziliaanse grap plaats dit alles in perspectief:

“Toen God Brazilië creëerde, nam hij een beetje van al het moois uit andere landen: de prachtige stranden uit het Caribisch gebied, de samba uit Afrika, de landschappen uit Europa en de passie voor voetbal overal vandaan. Het leek allemaal perfect, maar op het laatste moment creëerde hij de Braziliaan.”

Ja, de Brazilianen hebben nog veel werk te verzetten willen ze het China van Zuid-Amerika worden. De onmiskenbare vooruitgang van de afgelopen decennia betekent niet dat problemen als hardnekkige en wijdverbreide criminaliteit, armoede en laaggeletterdheid nu voorbij zijn. De achterstand is er en voor degenen die voor het eerst Brazilië bezoeken kan het ook confronterend of ronduit schokkend zijn om te zien. Ik herinner mij bijvoorbeeld die keer dat we op Praça XV, een groot plein nabij het centrum van de stad, neerstreken en pão de queijo (gefitueerde balletjes gevuld met kaas) bestelden bij de enige horeca op het plein. We waren niet de enige met trek, maar veel anderen hadden het geld niet om iets te kopen. Dus werd – letterlijk – aan ons getrokken door Brazilianen wie het niet zo heeft meegezeten in het leven. Een werknemer van de bakkerij kwam achter de toonbank vandaan om de bedelaars de deur te wijzen. Nou ja de deur, er was een koord gespannen op het terras en daar moesten ze achter blijven. Je raadt misschien al wat er gebeurde toen we even later onze lekkernijen op dat terras wilden verorberen. Een man die zijn hand uitstak over het koord en boven onze tafel hield, een vrouw die over het koord hing en naar haar keel wees, waarmee ze wilde zeggen dat ze honger had. Ik gaf de man mijn blikje Pepsi, dat hij meteen meenam, maar even verder bij een boom op het plein neerzette en daar om mij onbekende reden achterliet. Mijn vriend Fernando, zelf latino (afkomstig uit Curaçao) kreeg medelijden met de vrouw en besloot haar geld te geven. Ze griste het biljet van 50 reais (daar kon je behoorlijk wat kaasballetjes

voor kopen) meteen uit zijn handen. Er was geen bedankje bij. Vervolgens liep ze naar de hoek van het plein en vond er onder onze ogen een transactie plaats met een drugsdealer. Fernando vloekte. “Hoe dom kon ik zijn?”

Ordem e progresso, staat er op de vlag. Maar juist een beetje meer orde en vooruitgang kan geen kwaad.

Ik ken Brazilië vrij goed omdat ik er niet alleen als toerist kwam, maar er ook logeerde bij mijn schoonfamilie in São Paulo en Rio de Janeiro. Zo leerde ik ook Portugees. In Rio bracht ik de meeste tijd door. Dat merkt de lezer in dit boek, want de meeste verhalen spelen zich daar af. Het is een stad waar de overweldigende natuur van Brazilië overal aanwezig is, want Rio ligt ingeklemd tussen de zee en bergen en heeft daarnaast ook lagunes, meren en botanische tuinen. Tussen al dit natuurgeweld in bevindt zich een bruisende stad met meer dan zes miljoen Carioca's (zo noemen de inwoners van Rio zich).

Rio Baby is geen reisgids, maar ik heb van de gelegenheid gebruik gemaakt om onder de hoofdstukken wat tips te zetten. Soms is dat een 'verborgen parel' die niet in een reisgids staat, soms een reistip. Aan het einde geef ik nog een paar vuistregels die ik zelf hanteer om veilig door Brazilië te reizen.

Een van de beroemdste zangers van Brazilië zingt over zijn land als '*a terra da felicidade*'. Welkom in het land van gelukzaligheid.

Martijn van der Kooij

Amsterdam 2026

Oma's belletje

Hoe zag het oude, koloniale Brazilië eruit? In Rio is er een plek waar je dit met eigen ogen kunt zien. Want in de Confeitaria Colombo, in het oude centrum, is alles bij het oude gebleven. Het indrukwekkende koloniale interieur van dit restaurant lijkt rechtstreeks uit de tijd van Columbus te stammen. Het had ook in Lissabon of Madrid kunnen staan. Wat als eerste opvalt is het plafond, waar door glas-in-loodramen het zonlicht binnenvalt. Dat zonlicht reist zeker tien meter naar de begane grond en passeert daarbij een tweede verdieping die als een ring om de eerste is gelegd. Tegen de wanden staan waar je ook kijkt metershoge spiegels, wat het geheel nog groter doet lijken. Je ziet voor je hoe edele mannen en vrouwen en kooplieden hier in de begindagen van de stad – Rio werd in 1565 gesticht – onder het genot van Portugese wijn hebben gedineerd. Hier werden wellicht belangrijke zaken in onderonsjes besproken. Rio was daarvoor de juiste plek, want het was destijds de hoofdstad van het net gevormde land. Nog altijd denken veel mensen dat het de regeringsstad is van Brazilië, maar dat is het al sinds 1960 niet meer. Brasilia, een speciaal voor dat doel ontworpen en gebouwde stad in het midden van het land, kreeg toen de eer. Wat gevreesd werd, dat Rio zijn glans zou verliezen, is echter nooit gebeurd. Brasilia, stad van bureaucraten en politici, is een van de minst geliefde plekken onder Brazilianen om te wonen. Dat is niet zo vreemd, want

de stad is gebouwd in de savanne, de lucht is er zo droog is dat je er keelpijn van krijgt. De architecten van de stad bouwden Brasilia bovendien met het oog op de automobilist, waardoor voetgangers ondergeschikt zijn in de nieuwe hoofdstad. Overigens, iedereen uit Brasilia die ik wel eens heb ontmoet is lyrisch over de stad. Een beetje zoals Rotterdammers niet uitgepraat raken over de Maasstad, terwijl de rest van Nederland wat minder enthousiast is.

Genoeg over Brasilia, terug naar Rio. Daar deed niet alleen de Confeitaria Colombo mij denken aan lang vervlogen koloniale tijden. Ook bij de hoogbejaarde grootmoeder van mijn toenmalige partner leek weinig veranderd. En dan heb ik het niet zo zeer over de inrichting van haar statige appartement. Toen ze het betrok met haar man, ergens in de jaren vijftig, was het modern geweest. Er leek sindsdien niet veel veranderd. De indeling van de woning was typische Braziliaans uit die tijd. Er waren twee voordeuren, vlak naast elkaar: een voor de bewoners en bezoek, de andere voor de huishouding en andere werklui. Door de eerste deur kwam je in de hal en daarna in de woonkamer terecht. De andere deur leidde meteen naar de keuken, waaraan een speciale bijkeuken vastzat waar in vroegere tijden de was met de hand werd gedaan. Naast die bijkeuken zat een piepklein kamertje zonder raam. Daar paste slechts een bed in. Het bed was opge maakt en er hing een televisie aan de muur. Veel Braziliaanse appartementen hadden een vergelijkbare indeling, want hulp in de huishouding was voor de hogere middenklasse en elite van het land de gewoonste zaak van de wereld. Huishouding is niet zoals in Nederland iemand die eens per week een paar uurtjes komt schoonmaken, maar een hulp die ook de boodschappen doet, de was draait, strijkt en kookt. *Domésticas* heten ze in Brazilië. Bij de oma van mijn partner werkten, in afwisselde diensten, drie vrouwen. Die sliepen ook bij haar in huis, zodat ze dag en nacht ondersteuning had.

De grootmoeder van mijn partner was al de honderd gepasseerd toen ik haar voor het eerst ontmoette. Ze sprak perfect Engels. Alsof Queen Elisabeth aan het woord was. Ze vertelde in dat fraaie koninklijke Engels over de jaren dat ze met haar man in de Verenigde Staten en in Groot-Brittannië (Oxford) had gewoond, nog voor de Tweede Wereldoorlog. Opmerkelijk was dat het verleden haar zeer helder voor ogen stond, terwijl haar kortetermijngeheugen niet meer functioneerde. Soms keek ze me onderzoekend aan en stelde dan weer dezelfde vraag: wie was ik ook alweer en wat kwam ik hier doen?

Toen we aanschoven aan de eettafel, kreeg ik iets mee van hoe het er vroeger in veel woningen van rijke Brazilianen aan toe moet zijn gegaan. De tafel was volledig gedekt en voor oma lag een zilveren belletje. Steeds als ze klaar was om bediend te worden, rinkelde ze met het belletje. Vervolgens kwam haar bediende vanuit de keuken aansnellen om het eten op tafel te zetten. Toen we klaar waren met de eerste gang, er waren er drie, klonk het belletje opnieuw, werd de tafel afgeruimd en daarna herhaalde het ritueel zich weer. Als Nederlander stond ik hier wel van te kijken. Zeker ook omdat het allemaal erg dubbel was. Aan de ene kant was er de bijna slaafse arbeidsethiek, maar aan de andere kant zaten mijn toenmalige partner en ik ook geregeld heel gemoedelijk met de hulp te kletsen in de keuken. Of mijn partner rookte een sigaretje met haar in de bijkeuken. Dan was bijna alle afstand opeens verdwenen. Ook zo typisch Braziliaans: een klassenmaatschappij en toch ook weer niet.

En ook de Confeitaria Colombo leek wat het helemaal niet was. Het bleek niet in de koloniale tijd te zijn gebouwd, maar nadat Brazilië de onafhankelijkheid had uitgeroepen. Dat was in 1822. Pas 72 jaar later opende de confeitaria zijn deuren. Het was toen ongetwijfeld een van de meest prestigieuze etablissementen in het pas onafhankelijke land. Alleen de boodschap was dubbel, want wie het restaurant betrad kwam in de oude, koloniale wereld terecht.

Rio Baby!

Nog altijd staan er elke dag lange rijden om de Confeitaria Colombo te bezoeken. Niet alleen voor het prachtige interieur en het goede eten, maar ook om iets van *saudade* te ervaren, het melancholische verlangen naar vroeger. Toen oma alleen met haar belletje hoefde te rinkelen en het eten op tafel verscheen.

CONFEITARIA COLOMBO CENTRO

Adres: Rua Gonçalves Dias, 32 – Centro.

Openingstijden op werkdagen: van 11:00 uur tot 18:00 uur,

op zaterdag en feestdagen: van 11:00 uur tot 18:00 uur, zondags gesloten. Al voor openingstijd is er vaak een lange rij voor de deur.

11

13

13

Carnaval in Rio

12

12

11 De Bloco van de wijk Flamengo

12 De Bloco van de wijk Leme

13 Carnaval in Rio de Janeiro

13

Bardots Búzios

Brigitte Bardot en Búzios worden vaak in een adem genoemd. Dat wist ik, maar het verhaal erachter kende ik niet. Het Franse antwoord op sekssymbool Marilyn Monroe kwam in de Braziliaanse zomer van 1964 naar Búzios. Niet alleen, want ze was destijds in een romance verwickeld met de Braziliaans-Marokkaanse Bob Zagury. Het stel was eerder in Rio de Janeiro belaagd door paparazzi. Ze reisden zo'n 185 kilometer naar het oosten om in Búzios van hun rust te kunnen genieten.

in de jaren 60 was Búzios nog een onbekend vissersdorp. Zonder elektriciteit en drinkwater. Het schiereiland was omringd door maagdelijke, witte stranden en beboste heuvels, maar het was geen toeristische bestemming.

Het duurde niet lang voor de pers ontdekte waar de 31-jarige Franse actrice verbleef. Ze werd wel meer met rust gelaten dan in Rio, maar toch wisten de paparazzi haar talloze malen op de gevoelige plaat vast te leggen. Met ongekende (en onbedoelde) gevolgen. Door de foto's zag de hele wereld hoe B.B., zoals ze in Frankrijk wordt genoemd, zich in een tropisch paradijs bevond. We zien haar op de foto's uitdagend in het schuim van de zee bij Praia de João Fernandinho liggen. Of zittend op een paard, terwijl de aantrekkelijke Zagury de leidsels in zijn hand houdt. Of lopend op het hete zand, gekleed in een strak gestreept bloesje, met een vissersbootje nog net zichtbaar in beeld. Het droeg alle-

maal bij aan het idyllische, Boheemse beeld van het dorp. Búzios kreeg wereldfaam erdoor. Popsterren als Mick Jagger en Madonna lieten zich er zien. Wat had Bardot zo aangetrokken?

In februari 2026 was ik, 62 jaar later dan Bardot, in Búzios. Nog maar drie maanden ervoor was B.B. ons op 91-jarige leeftijd ontvallen. Ze was nog altijd wereldberoemd. Haar dierenactivisme en politieke uitspraken hadden haar blijvend in de kijker gespeeld. Maar toen ik mijn neefje van 14 en nichtje van 16 vroeg wie zij was, bleken ze haar niet te kennen. Monroe overigens nog wel, maar alleen van het iconische beeld van haar rok die opwaait als ze op een luchtrooster staat. Dat hadden ze tijdens een bezoek aan New York gezien. Het is veelzeggend hoe het met roem kan gaan. Ik had dan ook verwacht dat Búzios Madame Bardot inmiddels was vergeten. Ze had er als dertiger ook maar vier zomermaanden doorgebracht en was daarna in hetzelfde jaar nog één keer kort teruggekeerd.

We verbleven aan de Rua das Pedras 199, een centraal punt op het uit de kluiten gewassen schiereiland. Aan de achterzijde van deze straat ligt de baai waar B.B. in een ver verleden haar romantische avonturen moet hebben beleefd. Toen ik de gang van het huis binnenliep waar onze 'suite' (in werkelijkheid een charmant kamertje waar een tweepersoonsbed nog net past) zich bevond, stond ik wel even te kijken. Aan de muur hingen foto's van B.B. tijdens haar verblijf in Búzios. Met op een enkele foto ook haar minnaar (met ontbloot bovenlijf) aan haar zijde. Ik liep nog wat door naar de centrale open ruimte van de woning. Daar hing aan de muur een vrij bijzondere mededeling: dit was het huis waar B.B. had gewoond! Was dat mij even bijzonder. Ik had daar bij het boeken van deze kamer geen flauw benul van gehad. Ik kon me voorstellen dat Bardot en Zagury in onze suite eindelijk de liefde hadden bedreven. Het was de mooiste kamer, met een terras en uitzicht op zee en een klein eilandje, dus onmogelijk was het niet.

Het huis waar Bardot had verbleven, was niet de enige herinnering aan de actrice in Búzios. De boulevard voor de woning droeg zelfs haar naam (Orla Bardot) en daar stond ook een bronzen beeld uit 1999 van de nog jonge Française te glimmen in de zon. En natuurlijk was menig restaurant naar B.B. vernoemd. De eigenaar van een Japans restaurant was daarin wel heel ver gegaan: Sushi Bardot. En of dat allemaal niet genoeg is: je kunt aan de Orla Bardot ook een witbiertje drinken dat Brigitte heet. Dat doe je uiteraard bij Maison Bardot, een restaurant direct aan zee.

Haar ster was niet gedoofd in Búzios, dat was duidelijk, maar hoe was het zes decennia later in het plaatsje? Het was er adembeneemd mooi, dat stond vast. Het heuvellandschap, de eilanden in zee, de rotspartijen: het was er allemaal nog. Ook de krabben kwamen 's ochtends op het strand tevoorschijn, er vlogen kanaries in alle kleuren rond en in de jungle zagen we tot onze schrik een gigantische tropische spin. Ik zag het paradijs dat Bardot had aangetroffen en begreep waarom ze hier graag haar tijd wilde doorbrengen. Tegelijkertijd was het vissersdorpje onherkenbaar veranderd. Ik voelde me er even zelfs niet meer in Brazilië. Niet alleen door de vele Argentijnen en het Spaans dat overheerste. Ook door de overdaad aan schreeuwerige restaurants, de obers die op straat met het menu in hun hand toeristen naar binnen probeerden te praten, de schrikbarende dure ijssalons en de souvenirwinkeltjes. Dit had ook een Griekse of Turkse badplaats kunnen zijn.

Op de meeste stranden had het massatoerisme eveneens toegeslagen. De drukte was gelukkig niet te vergelijken met de populaire stranden van Rio. Niet alleen verspreidden de toeristen zich hier over de vele strandjes, maar door de hoge prijzen waren de stranden van Búzios ook niet weggelegd voor de gemiddelde toerist. Zelfs op de Copacabana betaalde je minder voor drankjes en snacks dan hier in het mondaine Búzios.

In een ingezonden brief schreef Bardot in 2014 over haar verblijf in Búzios: “*C’est dans ce petit village perdu et inconnu que j’ai été le plus heureuse*” (“In dit kleine verlaten en onbekende dorpje ben ik het meest gelukkig geweest”). De ironie wil dat de stad waar ze stierf en een groot deel van haar leven woonde, het Franse Saint-Tropez, eenzelfde lot heeft ondergaan. De eens eenvoudige badplaats werd een plek voor de crème de la crème. Dat zinde Bardot allerminst, blijkt uit haar memoires.

Bardot heeft zich ook negatief uitgelaten over wat er van Búzios is geworden. Ze kwam er na haar twee bezoeken ook nooit meer terug, terwijl haar de titel van ereburger van de gemeente was toebedeeld. Als ze had geweten dat haar aanwezigheid ongekend massatoerisme zou ontketenen, zou Bardot dan ooit het plaatsje hebben bezocht? Ik waag het te betwijfelen.

WEINIG CRIMINALITEIT

Vergeet even dat Brazilië niet overal even veilig is, want Búzios kent weinig criminaliteit. Natuurlijk betekent het niet dat je onachtzaam moet zijn, maar hier zijn je spullen op het strand veilig (ook als je even het zeewater in gaat) en je kunt gerust ook 's avonds door de straatjes van het stadje wandelen.

NATURISME

Voor liefhebbers van naturisme is er een naaktstrand in Búzios, genaamd Olho de Boi. Het is een lieflijk klein strandje dat op loopafstand ligt van de Rua das Pedras. Je moet er wel een heuvel voor over klimmen, maar eenmaal op de top heb je een fantastisch uitzicht. Het is een van de rustigste stranden van het schiereiland. Het is naast Praia do Abricó (gelegen naast de wijk Recreio dos Bandeirantes in Rio) een van de twee naaktstranden in de staat Rio de Janeiro. Zie voor meer informatie de tweede tip op pagina 53 (hoofdstuk Strandleven).